

Olsztyn, dnia 28 września 2017 roku

PS-V.431.3.7.2017.MW

**Pani Mirosława Grochalska
Z-ca Dyrektora Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul. Winna 9
82 - 300 Elbląg**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.661.2017 z dnia 21 lipca 2017 roku (akta kontroli str. 8) zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

1. Marek Wojtas - główny specjalista, kierujący zespołem oraz
2. Agnieszka Pastuła - główny specjalista,

przeprowadził kontrolę w trybie uproszczonym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Elblągu. Czynności kontrolne przeprowadzono w dniu 24 lipca 2017 roku. Przedmiotem kontroli była ocena działań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie wynikającym z jego zadań, w oparciu o informacje nadesłane przez Biuro Rzecznika Praw Dziecka, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2017, poz. 697 ze zm.) – zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. ośrodek/MOPS/jednostka kontrolowana - co oznacza: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu;
2. dyrektor ośrodka/MOPS/jednostki kontrolowanej - co oznacza: z-cę dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Elblągu, panią Mirosławę Mariańską;
3. rodzina zastępcza – co oznacza: rodzinę zastępczą państwa
4. dział wspierania rodziny – co oznacza: Dział Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Elblągu.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2015 roku do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez ośrodek. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Mirosławy Mariańskiej – z-cy dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Elblągu, w oparciu o analizę prowadzonej w kontrolowanej jednostce dokumentacji, informacje i wyjaśnienia złożone przez wymienioną oraz pracowników ośrodka.

Działalność kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

W wyniku przeprowadzonej rozmowy z małoletnią przez psychologa ośrodka w obecności aktualnego opiekuna dziecka oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej została sporządzona Niebieska Karta (akta kontroli, str. 41-43). W dniu 22 maja 2017 roku kontrolowana jednostka złożyła zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej w Elblągu o podejrzeniu występowania przemocy w ww. rodzinie zastępczej oraz pismo do Sądu Rejonowego w Elblągu o zmianę postanowienia poprzez zabezpieczenie dzieci:

w innej rodzinie zastępczej na czas trwania postępowania wyjaśniającego (akta kontroli, str. 39-49). Również tego samego dnia została przeprowadzona kontrola w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej, podczas której rodzina zastępcza została poinformowana o powodach kontroli oraz podjętych przez MOPS działaniach tj.: zawiadomieniu Prokuratury Rejonowej oraz Sądu Rejonowego w Elblągu (akta kontroli, str. 12-13). Z informacji udzielonych przez dyrektora kontrolowanej jednostki wynika, iż w trakcie kontroli nie znaleziono podstaw do zastosowania art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2015, poz. 1390).

Z informacji uzyskanych od dyrektora MOPS wynika (akta kontroli, str. 18, 52-53), iż kontrolowana jednostka w związku z zaistniałą sytuacją zwróciła się do rodziny zastępczej z wnioskiem, aby na czas trwania postępowania wyjaśniającego, przeniesiono dzieci do innej rodziny zastępczej, na co opiekunowie nie wyrazili zgody.

Jak ustalono w dniu 27 czerwca 2017 roku do MOPS wpłynęło pismo z Komendy Miejskiej Policji informujące, iż zostało wszczęte dochodzenie w sprawie o znęcanie psychiczne i fizyczne nad małoletnią przez osoby stanowiące rodzinę zastępczą w okresie od dnia 23 lutego 2015 roku do dnia 28 lutego 2017 roku (akta kontroli, str. 80). W tej sprawie przesłuchiwano również pracowników działu wspierania rodziny.

W ocenie dyrektora kontrolowanej jednostki (akta kontroli, str. 20) z chwilą zgłoszenia zawiadomienia do Prokuratury i Sądu Rejonowego w Elblągu współpraca z rodziną zastępczą uległa pogorszeniu i obecnie jest znacznie utrudniona. Rodzina zastępcza udziela zdawkowych odpowiedzi, zachowuje się arogancko i lekceważąco w stosunku do pracowników ośrodka, podważając ich kompetencje.

Przykładem braku współpracy z rodziną zastępczą jest sytuacja odmowy zgody, aby psycholog MOPS przeprowadził rozmowę z dziećmi w związku z pismem Warmińsko - Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie Filia w Elblągu na temat adopcji (akta kontroli, str. 108-111). Dopiero kolejna wizyta psychologa w rodzinie w dniu 10 lipca 2017 roku w obecności funkcjonariusza policji spowodowała, iż dzieci zostały wysłuchane przez psychologa w kwestii adopcji zagranicznej.

Następna trudna sytuacja miała miejsce po otrzymaniu przez rodzinę negatywnej opinii psychologicznej oraz gdy rodzina zastępcza nie chciała zgłosić się do lekarza, aby zbadać dziecko. Ww. udali się do lekarza dopiero po tygodniu, jednak zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia dziecka nie dostarczyli organizatorowi, twierdząc, iż przedłożą je w sądzie (akta kontroli, str. 143-150). Ponadto ustalono, iż problemy we współpracy z rodziną zastępczą zgłaszało Przedszkole Nr 15, do którego uczęszczali chłopcy (akta kontroli, str. 123-125). Obecnie współpraca sprowadza się jedynie do stałego udzielania rodzinie zastępczej pisemnych odpowiedzi na składane przez nią wnioski (akta kontroli, str. 81-94). W związku z powyższym ośrodek skierował do Sądu Rejonowego w Elblągu pismo informujące m.in. o utrudnionej pracy z rodziną, zachowaniu opiekunów zastępczych (akta kontroli, str. 95-96).

W dniu 22 czerwca 2017 roku rodzina zastępcza złożyła skargę do Urzędu Miejskiego w Elblągu dotyczącą: współpracy z rodzinami zastępczymi, postępowania pracowników działu wspierania rodziny oraz braku wsparcia rodziny zastępczej przez psychologa (akta kontroli, str. 97-101).

Z informacji udzielonych przez dyrektora kontrolowanej jednostki wynika (akta kontroli, str. 22-24), iż rodzina zastępcza w okresie poddanym kontroli objęta była stałym wsparciem ze strony psychologa zatrudnionego w ośrodku oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jednak nie zawsze chciała korzystać z oferowanego wsparcia. Ponadto z obserwacji rodziny zastępczej dokonywanych przez pracowników MOPS wynika, iż współpracowali oni z ośrodkiem lub innymi instytucjami pod warunkiem, że podejmowane działania spełniały ich oczekiwania. W przypadku braku akceptacji podejmowanych działań rodzina zastępcza automatycznie izolowała się od dalszej współpracy (efektem czego było np. dokonywanie zmian specjalistów - naprzemiennie psychologów, zmiany koordynatorów czy szkoły). Zmiany pracowników następowały z uwagi na trudności we współpracy tj. gdy pracownicy ośrodka mieli inne zdanie niż rodzina zastępcza i nie było one zgodne z celami rodziny zastępczej (akta kontroli, str. 118-119).

Jak ustalono rodziny zastępcze informowane są na bieżąco o możliwości skorzystania z oferty organizacji pozarządowych np. porad lekarza psychiatry dziecięcego w „Domu Zacheusza” czy, o możliwości podnoszenia wiedzy i kompetencji wychowawczych przez udział w organizowanych przez MOPS bezpłatnych szkoleniach. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Elblągu na przestrzeni wielu lat organizował dla rodzin zastępczych różne formy wsparcia między innymi wsparcia prawnego i pedagogicznego, konferencje, warsztaty szkoleniowe czy wakacje dla dzieci.

Z przedłożonego zespołowi kontrolnemu wykazu szkoleń zaproponowanych rodzinie zastępczej wynika, iż w roku (akta kontroli, str. 120-122):

- 2015 – rodzinie zaproponowano udział w 8 szkoleniach w tym bezpłatnych konsultacjach psychologicznych prowadzonych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną Nr 2 w Elblągu, z czego rodzina zastępcza: uczestniczyła tylko w 1 szkoleniu, w 4 szkoleniach uczestniczyła tylko matka zastępcza, natomiast w 3 szkoleniach rodzina nie uczestniczyła w tym w ww. konsultacjach psychologicznych;

- 2016 - rodzinie zaproponowano udział w 6 szkoleniach, z czego rodzina zastępcza: nie uczestniczyła w żadnym, w 2 szkoleniach uczestniczyła tylko matka zastępcza natomiast w 1 tylko do połowy;

- 2017 – do dnia kontroli rodzinie zaproponowano udział w 1 szkoleniu, w którym rodzina nie uczestniczyła.

Z informacji przekazanych przez dyrektora MOPS zespołowi inspektorów wynika, iż od momentu umieszczenia ww. rodzeństwa w rodzinie zastępczej, państwo objęci byli wszechstronnym wsparciem ze strony MOPS w Elblągu poprzez wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa, objęcie szkoleniami oraz pomocą finansową (akta kontroli, str. 13-14). We współpracy z rodziną zastępczą pojawiały się różnego rodzaju trudności dotyczące sprawowania właściwej opieki nad dziećmi. Wszelkie niepokojące sytuacje występujące w rodzinie i trudności na bieżąco były rozwiązywane. W przypadku braku działań ze strony rodziny zastępczej informowany był Sąd Rejonowy w Elblągu (akta kontroli, str. 23). Ponadto dyrektor kontrolowanej jednostki oświadczył (akta kontroli, str. 171), iż rodzina zastępcza nie zwracała się do ośrodka pisemnie, jak i ustnie o pomoc i wsparcie psychologiczne dla siebie i wychowanków przebywających w ich rodzinie zastępczej.

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w realizacji zadań w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) od wystąpienia

pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Joanna Jablonka-Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej